

Regeringens skat på generationsskifte: lav en overgangsordning.

af advokat John Peter Andersen, Aalborg

Betragt følgende eksempel.

Købmand Hansen, som hver dag i en menneskealder trofast er stået op kl. 6. morgen og passet sin lille købmandsbutik sammen med hustruen, der også gør rent på den lokale skole, har i løbet af en snes år opsparet 2 mio. kr. på sin kapitalpension. Nu glæder han og konen sig over, at de næste år går på pension og da kan forsøde alderdommen med kapitalpensionen, som minus skat på 40 procent til staten dog giver et kærkommen tilskud til den almindelige folkepension.

Men ak, regeringen barsler lige pludselig med en ny lov, som øger skatten af Hansens pensionskapital med 5 procent. Nu skal han aflevere 45 procent i stedet for 40 procent - altså 100.000 gode danske kroner mere. Staten skal bruge penge for at stoppe nogle kedelige dræn, som store udenlandske kapitalfonde efter sigende påfører den danske statskasse. Regeringen har ikke dårlig samvittighed. Det er jo bare en omlægning, siger man. Fradraget for indskud på kapitalpension vil fremover blive sat op med 5 procent, så der er balance i vægtskålen, bedyrer man.

Man kan nemt forstå, at det ikke er en begrundelse, som vækker glæde hos familien Hansen. Det koster Hansen dyrt at finansiere fremtidens fradrag - fradrag, som han ikke får ringeste glæde af.

Købmand Hansen undrer sig desuden såre over, at regeringen kan se sig selv i spejlet, når man just så energisk har proklameret skattestop her i landet og lovet, at skatterne reelt ikke ville blive sat op. Forklaringen fra regeringen om, at man ved det forøgede fradrag afleverer lige så mange penge, som man henter ind på den forøgede pensionskat klinger hult i Hansens ører. Som købmand fejler Hansens evne til at regne ingenting.

Fradraget er jo møntet på fremtiden. De ekstra 5 procent forfalder til betaling nu og her - og af gamle penge, som aldrig har nydt godt af det forøgede fradrag. Hvis der virkelig skulle være rimelighed i forslaget, så måtte man da

give fradraget tilbagevirkende kraft; eller endnu nemmere og mere fornuftigt: lave en overgangsregel, så den højere skat ikke rammer de allerede opsparede pensionsmidler, der jo er opsparet under et højere skattetryk i kraft af den i opsparingstiden ringere fradragmulighed.

Kunne en regering, der er tro mod sit eget ord og som har søsat skattestoppet som et banebrydende princip i et af verdens tungest beskattede velfærdsamfund, da virkelig finde på at komme med et sådant lovforslag?

Ja, desværre! Købmands Hansens eksempel er opdigtet, men det har samme bredside som regeringens nye lovinitiativ om kapitalfonde. Hele lovinitiativet indeholder nemlig et helt meningsløst bagholdsangreb på navnlig små selvstændige erhvervsdrivende.

I tusindtal driver mange af disse hårdtarbejdende erhvervsdrivende - tømrere, snedkere, smede, blikkenslagere, glarmestre og skomagere, og altså også købmand Hansen - deres små virksomheder i anpartsselskabsform eller aktieselskabsform. I et sådant selskab betaler man godt 43 procent i skat, når man sælger selskabet og går på pension, eller udlodder selskabets opsparing til sig selv. Det lyder skånsomt, men er bestemt ikke nogen favørordning. Af de opsparede penge har selskabet nemlig gennem hele sin levetid allerede betalt selskabsskat med 28 procent (og indtil for få år siden med meget højere skatteprocenter).

Mange af disse erhvervsdrivende søger i disse år ved generationsskifte at overdrage deres virksomheder til yngre kræfter i forbindelse med overgangen til pension.

Af mange års opsparing i selskabet vil regeringen nu have 5 procent ekstra i særskat. Og minsandten om ikke regeringen søger at stilne kritikken ved at sænke selskabsskatten fra 28 til 22 procent.

De erhvervsdrivende, som er på sidste stræk før pensionsalderen, får imidlertid ingen langvarig glæde af en fremtidig nedsat selskabsskat på 22 procent.

De får derimod den fulde øretæve af den med tilbagevirkende kraft påtænkte skattestigning på 5 procent, som rammer hele den opsparing, som de får til udbetaling i form af salgssummen for virksomheden ved generationsskifte, eller ved udlodningen af selskabets allerede beskattede kapital.

Har nogen hørt regeringen sige, at man vil nedsætte selskabsskatten med tilbagevirkende kraft, så de penge, der rammes af byrden, også begunstiges med fordel? Har man hørt regeringen foreslå - uden at skulle nødes dertil af simpel forargelse - at der her som ved så mange andre skattestigninger bør laves en rimelig overgangsordning, så allerede opsparede midler ikke rammes unødigt hårdt. Nej vel?

Det næste vi hører vil desværre nok være, at det ikke er "teknisk" muligt eller hensigtsmæssigt at administrere en sådan overgangsordning.

Det er forkert.

Hvis man af hensyn til den gode skattemoral, som politikere er så lynhurtige at efterlyse, når man i den kulørte presse læser om denne eller hin påståede skattefidus, vil gå foran med et godt eksempel, så bør man indføre en overgangsordning for skattestigningen i aktiebeskatningen. Derved sikres, at stigningen ikke rækker årevis tilbage i tiden, men alene rammer værditilvækst i selskabet efter lovens ikrafttræden. Der bør være sammenfald mellem den lavere selskabsskat og den forøgede aktiebeskatning, så de begge virker fremover. Man kan gerne begrænse overgangsordningen til de ikke børsnoterede selskaber, hvis man vil være vis på, at den får adresse til de små og mindre virksomheder, der jo typisk er i snævert familieej.

Kan man lave sådan en overgangsordning? Nemt! Man kan starte med at lægge en bund og fastslå, at anskaffelsessummen for de pågældende anparter eller aktier ikke kan live lavere end selskabets seneste regnskabsmæssige egenkapital forud for lovens ikrafttræden. Det fjerner de mest hårrejsende urimeligheder. Men det er ikke nok. Virksomheden kan jo meget vel have oparbejdet en stor goodwill, som netop ikke fremgår af regnskabet (man må ikke indregne selvoparbejdet goodwill som et aktiv i regnskabet). Den bør selvfølgelig indgå i regnestykket og lægges til egenkapitalen.

Hvis regeringen er helt idéfattig, kan den se lidt på fortidens løsningsmodeller. Da man i 1993 forøgede ejendomsavancebeskatningen havde man den selv samme problemstilling inde på livet. Den daværende regering afstod dengang fra at beskatte den værdistigning, som var skabt, før loven kom ind i billedet.

Man lavede en fornuftig overgangsordning om, at ejeren af

ejendommen kunne bede om en særlig vurdering - en såkaldt § 4 b-vurdering - således at beskatningen ikke gik tilbage i tiden, men tværtimod fredede den værdistigning, som hørte fortiden til. Det gjorde lovindgrebet mere retfærdigt, idet loven derved, som alle kloge love, rettede blikket fremad frem for at sparke stolen væk under godtroende skatteborgere, som havde disponeret i tillid til den bestående lovgivning og dermed var indlåst i den givne situation.

For aktieskattens vedkommende kan man snildt lave en overgangsordning efter selv samme opskrift, således at selskabsejeren inden et vist tidspunkt må sørge for at få foretaget en pålidelig, sagkyndig vurdering, gerne med revisors bistand, af værdien af sit selskab, således at denne værdi kan anvendes som skæringspunkt for før og efter.

Love med tilbagevirkende kraft - også dem, der teknisk set ikke er juridisk tilbagevirkende, men som grangiveligt opleves sådan alligevel, fordi de helt uventet og meget føleligt griber ind i forhold, der har bestået i lang tid - opsparring på pensionskonti eller i virksomhedsdrivende selskaber - bør være en uting i et moderne civiliseret retssamfund. Danmark har ikke som nogle andre lande noget grundlovsforbud mod love med tilbagevirkende kraft. Det hele er overladt til politikernes retsbevidsthed og anstændighedsfølelse. Triste eksempler fra nyere tids lovgivning - f.eks. de såkaldte holdingregler for en snes år siden - illustrerer desværre, at det bolværk ikke altid er en god forsikring. Behjertede politikere, som er bytte for et ønske om at vise handlekraft i lyset af mediernes skiftende sensationstemaer, kan ind imellem forfalde til løsninger, som i det mere kølige overblik hverken er klædeligt for god retskultur eller for deres politiske eftermæle i øvrigt.

Skatteministeren, som er en ung mand med en ægte ildsjæl for sit metier, kan endnu nå at vise, at de retsindige skattepolitiske idealer, som hans regering har undfanget med skattestoppet - et stykke politisk nytænkning, som stikker dybere i vælgerkorpsets stemmekompas end man måske umiddelbart skulle tro - faktisk også respekteres i ånd og gerning i dagens faktiske skattelovgivning.

Det kan vel tilgives, at man gjorde undtagelse ved at hæve afgiften på alkoholsodavand for at beskytte ungdommen mod sin egen letsindighed. Men at hugge ind på ældre erhvervsdrivendes personlige sparegrise med en yderligere 5 procents særskat (oven i de 3 procent, som skatteminister Ole

Stavad allerede lagde på for få år siden, da han uden videre forhøjede grænsen fra 40 til 43 procent, dengang til forarget protest fra borgerlige politikere), og så tilmed markedsføre stigningen med en falsk varebetegnelse som en naturlig pendant til den nedsatte selskabsskat, er ikke blot et brud med regeringens egen skattepolitiske trobekendelse, men også en plat urimelighed, der rammer helt skævt.

Den ærefulde retræte er simpel. Lav dog i det mindste en sober overgangsordning for købmand Hansen og de talrige med ham ligestillede små virksomhedsejere, som i årevis har lagt til side i deres egne selskaber, efter de pligtskyldigt har beriget staten med de i perioden relativt høje selskabsskatter. De har nu pensionstilværelsen inden for rækkevidde og gerne skulle have deres egne midler med ud, uden at blive plyndret ved udgangen. Når de lavere selskabsskatter kun virker på den fremtidige indkomst, så skån da i samme ånd gamle indkomster fra at blive genstand for en uren skattetackling i tolvte time. Ellers vælter merprisen blot over på den generation, som skal føre virksomheden videre.